

Trenčiansky kraj - charakteristika regiónu

30.04.2025 |

[Poloha, rozloha, geografické podmienky](#)

[Demografické východiská](#)

[Ekonomické a sociálne špecifiká](#)

Poloha, rozloha, geografické podmienky

Trenčiansky kraj s rozlohou 4 501,8 km² a podielom 9,2 % z rozlohy Slovenskej republiky, patrí medzi menšie kraje. Rozprestiera sa v severozápadnej časti Slovenska. Západnú časť kraja tvorí štátna hranica s Českou republikou, na juhu hraničí s Trnavským a Nitrianskym krajom, na východe s Banskobystrickým a na severe so Žilinským krajom.

Územie kraja sa rozprestiera na celkoch Vonkajších flyšových Karpát, Fatransko – tatranskej oblasti, Podunajskej nížiny a pohorím Vtáčnik sem zasahuje aj Slovenské Stredohorie. Z Vonkajších Západných Karpát sem zasahujú Biele Karpaty, Javorníky, Myjavská pahorkatina a Považské podolie. Z Fatransko-tatranskej oblasti zase Malé Karpaty, Považský Inovec, Strážovské vrchy, Súľovské skaly, Hornonitrianska kotlina, Žiar a Tríbeč. Z Podunajskej nížiny je to Podunajská pahorkatina. Najvyšší bod územia je vrch Vtáčnik (1 345,7 m n. m.) v pohorí Vtáčnik. Najnižšie položený bod je breh Biskupického kanála pri výtoku z kraja na území obce Horná Streda (158,5 m n. m.).

Povrch územia je značne členitý. Pohoria oddeľujú doliny a kotliny. Riečne toky sprevádzajú pásy rovín. Považské podolie, Podunajská pahorkatina a Hornonitrianska kotlina patria k teplej klimatickej oblasti. Ostatné územie prechádza s narastajúcou nadmorskou výškou do mierne teplej a chladnej klimatickej oblasti. Západnou časťou kraja preteká rieka Váh, do ktorého sa z pravej strany vlieva Biela Voda, Vlára a Drietomica. Východnú časť kraja odvodňuje Nitra, do ktorej vteká Bebrava, Nitrica a Handlovka. Najväčšia vodná nádrž je na Váhu pri Nosiciach.

Nerastné bohatstvo sa vyznačuje veľkou rozmanitosťou surovinových druhov. V oblasti hornej Nitry sa nachádzajú ložiská hnedého uhlia a lignitu v Handlovej a v Nováckej hnedouhoľnej panve. V okolí Mojčína a Strážovských vrchov sú ložiská bauxitu a v okolí obce Zlatníky sa nachádzajú malé množstvá magnetitu. Z nerudných surovín sú to stavebné materiály ako dolomity, vápenec, stavebný kameň, vápenitý slieň, cementárska surovina, štrkopiesky, tehliarska hlina a dekoračný kameň. Významné je ložisko cementárskych surovín v Hornom Srní.

Na území kraja sa nachádza 6 chránených krajinných oblastí: Ponitrie, Strážovské vrchy, Biele Karpaty, Malé Karpaty, Kysuce a Záhorie, 11 národných prírodných rezervácií, 48 prírodných rezervácií, 7 chránené areály, 77 prírodných pamiatok, 3 národné prírodné pamiatky – Čachtická jaskyňa, Prepoštská jaskyňa a Lánce – vápencová terasa a 5 chránených vtáčích území.

Podľa územno-správneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č.221/1996 sa člení na 9 okresov: Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov a Trenčín. Rozlohou najväčším je okres Prievidza, ktorý zaberá viac ako pätinu rozlohy kraja. Najmenším okresom je okres Partizánske so 6,7 % podielom.

Kraj pozostáva z 276 obcí, z toho 18 z nich má štatút mesta. V mestách žije 54 % obyvateľov, najviac v krajskom meste Trenčín (54-tisíc obyvateľov). Trenčín v porovnaní s inými krajskými mestami nie je viditeľne dominantné mesto. Ďalšími väčšími mestami sú Prievidza (43 tisíc obyvateľov) a Považská Bystrica (37 tisíc obyvateľov).

Demografické východiská

Z hľadiska počtu obyvateľov patril Trenčiansky kraj medzi menšie kraje Slovenskej republiky. Ku koncu roka 2024 tu žilo 566-tisíc osôb, čo predstavovalo približne 10 % z celkovej populácie Slovenska. Priemerná hustota obyvateľstva dosiahla 126 obyvateľov na km². Vyššia hustota osídlenia bola zaznamenaná najmä v rovinatých oblastiach severozápadu a juhovýchodu územia, konkrétne v Považskom podolí, Hornonitrianskej kotline, Nitrianskej nive a Bánovskej pahorkatine. Naopak, redšie osídlenie vykazovali pohoria situované prevažne na periférii kraja – Biele Karpaty, Javorníky, Strážovské vrchy, Tribeč, Vtáčnik a Považský Inovec. Najvyššiu hustotu obyvateľstva mal okres Trenčín (168 obyvateľov/km²), kým najnižšiu okres Bánovce nad Bebravou (76 obyvateľov/km²).

Demografický vývoj v kraji naďalej charakterizovalo spomaľovanie reprodukcie obyvateľstva. V priebehu roka 2024 sa živonarodilo iba 3 727 detí, čo predstavovalo najnižší počet od roku 1996. Zomrelo 6 122 obyvateľov, čo bola štvrtá najnižšia hodnota od roku 2015. Celkový počet obyvateľov kraja sa medziročne znížil o 2 530 osôb, a to v dôsledku vysokého prirodzeného úbytku (2 395 osôb) a tiež záporného migračného salda (135 osôb).

V regióne pokračoval proces starnutia populácie. V roku 2024 tvorili deti do 14 rokov len 14 % z obyvateľstva, zatiaľ čo osoby v seniorskom veku predstavovali až 21 %, čo bol najvyšší podiel spomedzi všetkých krajov Slovenska. V porovnaní s rokom 2015 sa podiel detskej zložky zvýšil o 0,7 percentuálneho bodu (p. b.), zatiaľ čo podiel seniorov rástol sedemnásobne rýchlejším tempom – o 5,1 p. b. Priemerný vek obyvateľa v roku 2024 dosiahol 44 rokov.

V priebehu roka 2024 bolo v Trenčianskom kraji uzavretých 2 507 manželstiev a evidovaných 899 rozvodov. Počet sobášov medziročne klesol o viac než 5 % a bol najnižší od roku 1996. Počet rozvodov sa znížil o 5 % a dosiahol druhú najnižšiu úroveň od uvedeného roku.

Ekonomické a sociálne špecifiká

Trenčiansky kraj má priemyselno-poľnohospodársky charakter, čo kladie vysoké nároky na dostupnosť pracovnej sily. V roku 2023 ekonomicky aktívni obyvatelia, teda pracujúci a nezamestnaní nad 15 rokov, tvorili viac ako 51 % populácie. Miera ekonomickej aktivity, čiže pomer ekonomicky aktívnych k obyvateľstvu nad 15 rokov veku, predstavovala 59,7 %. Miera zamestnanosti (pomer 20 až 64 ročných pracujúcich k celému obyvateľstvu v rovnakom veku) dosiahla 78,4 % a miera nezamestnanosti, teda podiel nezamestnaných z ekonomicky aktívnych 3,2 %. Priemerná nominálna mesačná mzda dosiahla 1 509 eur a za celoslovenským priemerom zaostala o 119 eur.

V rámci podnikateľských aktivít malo ku koncu roka 2023 v Trenčianskom kraji sídlo 20,6 tis. podnikov a 40,5 tis. fyzických osôb, z ktorých živnostníci tvorili podiel 93,7 %. Podniky zamerali svoju činnosť prioritne na oblasť veľkoobchodu, maloobchodu a opravy motorových vozidiel a motocyklov, ich veľká časť pôsobila aj v oblastiach priemyselnej výroby a odborných vedeckých a technických činností. Živnostníci sa realizovali hlavne v odvetví stavebníctva, následne v priemyselnej výrobe a vo veľkoobchode, maloobchode a oprave motorových vozidiel a motocyklov.

Hrubý domáci produkt (HDP) kraja v roku 2023 tvoril objem 11 049 mil. eur a z celonárodnej hodnoty predstavoval podiel 9 %. V prepočte na obyvateľa dosiahol 19 297 eur v bežných cenách a bol o 14,3 % nižší ako národný priemer. Na hrubej pridanej hodnote kraja sa najviac podieľali odvetvia priemyslu (32,2 %), ďalej verejná správa, obrana a povinné sociálne zabezpečenie (21,9 %) a taktiež obchod vrátane opravy vozidiel, doprava spolu so skladovaním, ubytovacie a stravovacie služby (20 %).

Poľnohospodárska pôda zaberá dve pätiny územia. Z hľadiska poľnohospodárskej výroby má kraj rôzne pestovateľské podmienky. Rastlinná výroba v teplejších, nižšie položených častiach kraja produkuje najmä jačmeň, cukrovú repu a pšenicu. Vo vyšších polohách sa pestujú prevažne zemiaky. So stúpajúcou nadmorskou výškou pribúdajú lúky a pasienky, na ktoré nadväzuje chov hovädzieho dobytku. Najväčšie chovy dobytku, ošípaných hydiny a aj oviec sú lokalizované v okrese Prievidza.

Priemysel je rôznorodý, zastúpené je strojárstvo, elektrotechnika, banský priemysel, textilný a odevný priemysel, ďalej sklársky, kožiarsky a potravinársky priemysel. Priemyselné podniky v roku 2023 za svoje výkony a tovar utŕžili 15,7 mld. eur a zamestnávali takmer 84-tis. osôb.

Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami v roku 2023 dosiahla 527 mil. eur a podľa dodávateľských zmlúv to bolo 664 mil. eur, čo radilo Trenčiansky kraj medzi slabšie prosperujúce regióny v tejto oblasti hospodárstva. V regióne sa dostávalo 1 866 nových bytov, z toho viac ako štvrtina v okrese Trenčín.

Z dopravného hľadiska sú dôležité cestné a železničné trasy, ktoré vedú Považím. Územím vedie hlavný železničný ťah Bratislava – Žilina - Košice. Okolo Trenčína je vybudovaný diaľničný obchvat, ktorý je súčasťou diaľnice D1 prechádzajúcou celým Považím. Významné sú

aj cestné a železničné spojenia, ktoré vedú do Českej republiky. Cestná sieť kraja mala v roku 2023 dĺžku 1 883 km, pričom diaľnice a rýchlostné cesty z nej tvorili podiel 5,2 %. Na dopravných inšpektorátoch ku koncu roka 2023 evidovali 382-tis. motorových vozidiel, približne 71 % z nich tvorili osobné autá.

Vzdelávanie v regióne zabezpečovala široká sieť školských zariadení, ktorú v roku 2023 tvorilo 303 materských škôl, 192 základných škôl, 17 gymnázií a 36 stredných odborných škôl. Vysoké školstvo bolo zastúpené Trenčianskou univerzitou A. Dubčeka s fakultami v Trenčíne a Púchove a taktiež Vysokou školou DTI v Dubnici nad Váhom.

Zdravotnú starostlivosť v kraji v priebehu roka 2023 poskytovalo 1 326 zdravotníckych zariadení, vrátane 10 nemocníc, 1 031 zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti a 4 liečební. Región vďaka bohatému výskytu minerálnych a termálnych vôd ponúka kúpeľnú liečbu v Trenčianskych Tepliciach (liečba pohybového ústrojenstva a nervovej sústavy), v Nimnici (liečba obehovej, dýchacej a tráviacej sústavy a ženských orgánov) a Bojniciach (liečba ženských a močových orgánov).

Kultúrne vyžitie obyvateľom a návštevníkom regiónu poskytovali v roku 2023 2 galérie a 12 múzeí. Priaznivci literatúry mali k dispozícii 184 fungujúcich knižníc. Divadelné a filmové predstavenia ponúkali 4 divadlá, vrátane malých a nezávislých a 14 stálych kín s 19 premietacími sálami. Turistov dlhodobo priťahujú mnohé historické pamiatky akými sú [Trenčiansky hrad](#) (s nápisom na hradnej skale, ktorý pochádza z r. 179 n. l. a dokumentuje najsevernejší výskyt Rimanov v Európe), ale aj zrúcaniny [Topoľčianskeho](#), [Uhroveckého](#), [Beckovského](#), [Čachtického](#) a [Tematínskeho hradu](#). Významnými turistickými cieľmi sú [Bojnický zámok](#) a [zoologická záhrada v Bojniciach](#), [mohyla M. R. Štefánika na vrchu Bradlo](#) a [rodný dom Ľudovíta Štúra](#) a [Alexandra Dubčeka v Uhrovci](#). Z prírodných krás lákajú turistov najmä [Súľovské skaly](#) a [Manínska úžina](#). Hoci návštevnosť kraja v rámci Slovenska patrí k tým nižším, v roku 2023 sa 340-tisíc návštevníkov kraja ubytovalo v 316 ubytovacích zariadeniach.